

Dönem : 2
Toplantı : 2

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 165

Maaş ve ücretlere geçici zam uygulanmasına dair kanun tasarısı ve içişleri, Millî Savunma, Maliye ve Plân komisyonlarından 4 er üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (1/250)

T. C.

Başbaaknlık

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71/427-4247

19 . 7 . 1966

Millet Meclisi Başkanlığına

Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 19 . 7 . 1966 tarihinde kararlaştırılan «Maaş ve ücretlere geçici zam uygulanmasına dair kanun tasarısı» ile gerekçesi ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

Süleyman Demirel
Başbakan

GEREKÇE

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun malî hükümlerinin 1966 Bütçe Kanunu ile, Genel Kadro Kanununun kabulüne talik edildiği malûmidir. Genel Kadro Kanunu tasarısı, memurların sınıfını, derecesini, derecelerin en az ve en çok göstergelerini ihtiva edecek bir metin olduğuna göre (657 sayılı Kanunun 35 nci madesi), ancak sınıf tüzüklerinin nihai şeklini almasından sonra tanzim edilebilir.

657 sayılı Kanunun 36 nci madesi gereğince Devlet Personel Dairesi 200 ü müteceviz sınıf tüzüğü taslağı hazırlamış bulunmaktadır. Sınıf tüzükleri, o sınıfa girecek memurların niteliklerini, derece ve kademe göstergelerini, çalışma sürelerini, yükselme şartlarını ve sınıfın özelliklerini tesbit eden ve 657 sayılı Kanunun uygulama hükümlerini gösteren metinlerdir. Bu vasfı ile sınıf tüzüklerinin arz ettiği ehemmiyet aşîkârdır.

Diğer taraftan, 657 sayılı Kanunun istihkaklar konusunda dayandığı anaîlke, «görevlerin Devlet için taşıdığı değer» e göre tasnif edilmesidir. (657 sayılı Kanunun 3/A ve 43 ncü madesi) Aylıklar, hizmetin Devlet için taşıdığı değer, varsa, hizmet riski, değişik hizmet şartları v. s. ye göre tesbit edilecektir. Ancak bu ilkenin uygulamaya esas olacak müşahhas ölçüleri, kıstası kanunda yer almamıştır. Yalnız taban ve tavan göstergesinin belirtilmiş olması, bu yönden yetersizdir.

Hal böyle olunca, tüzük taslaklarının tasarı haline getirilebilmesi için tamamîyle objektif, ilmî ve kısa sürede bitirilmesi mümkün olmayan bir kolektif mesaiye ihtiyaç hâsıl olmuştur. Sınıflar ve sınıflar içinde yer alan hizmetler bilimsel metotlarla yeniden değerlendirilmedikçe, 300 000 memurun halini ve geleceğini, taktir ölçülerine göre hazırlanmış 200 ktisur tüzüğün hükümlerine terk etmek memurlar arasında büyük bir huzursuzluğa sebeb olacak, bundan telâfisi pek müşkül adaletsizlikler doğacaktır.

Devlet Memurları Kanunu, idarede seyyaliyeti kısıtlayan, ya da kadro israfına yol açacak olan bir kısım maddeleri ile tüzüklerin istihkak ve istihdama esas olan hükümleri âdil ve dengeli hale getirildikten sonra uygulanacaktır.

Meselenin malî yönüne gelince :

Hükümet, mevcut tüzük taslaklarını mûta kabul ederek, bunlara göre hazırlanacak Genel Kadro Kanununun bütçeye tahmil edeceği munzam külfetin tahminî tutarı konusunda bir inceleme yaptırmıştır. Alman örnekleme sonuçlarının göstergesi ortalamasına (4) katsayı tatbik edilince, 1966 bütçesinde mevcut ve kanunun kapsamına girenlere ait maaş ve ücret ödenekleri toplamına 2 235 milyon lira civarında bir ilâvenin gerekeceği anlaşılmıştır. Devlet Memurları Kanununun ilgasını öngördüğü istihkaklara ait ödenekler, ki, toplamı 369 milyon liradır, gayrisâfi meblâğdan tenzil edilince, net munzam porte 1 866 milyon lira olarak belirlenmektedir. Halbuki, 1966 Bütçesinde bu maksat için mevcut ödenek 470 milyon liradan ibarettir.

1966 programı ve Bütçe tasarısı hazırlanırken tüzük taslakları ve binnetice göstergeler belli olmadığı için reform fonu tahminî bir rakam olarak tesbit edilmişti. Ancak göstergeler o tarihte belli olsaydı dahi, iki milyar aşkın bir malî külfetin kabulü mümkün olmayacaktı.

Çünkü bu, bir taraftan Beş Yıllık Kalkınma Plânının cari giderler için koyduğu tavanların aşılması demek olacaktı; diğer taraftan iki alternatifli büyük bir finansman problemi ortaya çıkacaktı. Filhakika,

- a) Her yıl yatırımlardan cari giderler lehine iki milyar liralık bir fedakârlık yapılacaktı;
- b) Ya da iki milyar liralık yeni kaynak bulunacaktı.

Her iki şıkkın da kabulüne imkân bulunmadığı aşikârdır.

Yukardaki porte tahmininde, katsayı olarak (4) rakamının alınmış olması, hesap ameliyesinde istinadedilmiş bir faraziye olmasından öteye bir anlam taşımaz. Şüphesiz, porteyi düşürmek için daha düşük bir katsayıdan hareket edilebilirdi. Ne var ki, mevcut tüzük taslaklarının getirdiği göstergesi düzeni içinde katsayı olarak meselâ (3) alındığı takdirde, yevmiyeli ve mukaveleli personelin istihkakı bugünkünün hayli altına düşecek, memurların büyük kısmı halen aldığı maaş veya ücreti almaya devam edecek, bir kısım memurlar da zam görecekti. Her ne kadar, personel reformunu munhasıran zam açısından değerlendirmek mümkün değilse de, meselâ, halen 950 lira kadroda 1 282,50 lira alan bir şube müdürüne ieracı sınıfın 700 göstergeli kadrosunda $700 \times 3 = 2 100$ lira verip, o Bakanlığın halen 2 700 lira alan müsteşarına yalnız $1 000 \times 3 = 3 000$ lira vermenin «hizmetin Devlet için arz ettiği değer, hizmet riski . . . » ilkesi ile bağdaşamayacağı da aşikârdır.

Binnetice Hükümet, mevcut tüzük taslaklarına dayanılarak bir Genel Kadro kanunu tasarısı hazırlanmasını mümkün görmemiştir.

Personel reformu, en kısa sürede, daha gerçekçi ölçüler içinde yeniden ele alınacaktır.

Hâsıl olan bu yeni durum karşısında Hükümet, subay, memur ve hizmetlilerimizin geçim şartlarını bir ölçü dâhilinde iyileştirmeyi zaruret olarak mütalâa etmiş, maaş ve ücretlere «geçici zam» yapılmasını öngören bu kanun tasarısını tanzim etmiştir.

1 Mart 1966 tarihinden itibaren ve geçen süre zarfındaki müktesep maaş ve ücretler üzerinden hesabedilecek istihkakların toplu olarak ödenmesi prensibine göre hazırlanan tasarı, maaş ve ücretlere % 10 - 15 oranında zammı derpiş etmektedir. Zam oranları, 470 milyon liralık fon ile kayıtlı kalmak suretiyle tesbit edilmiştir.

Zam, esas itibarıyla 657 sayılı Kanun ve bu kanuna muvazi olarak hazırlanmış veya hazırlanmakta bulunan tasarıların kapsamına girenleri istihdaf etmektedir. Zamdan, kanunun yayınlandığı tarihteki görevliler faydalanecektir; ölüm ve yaş haddi dolayısıyla emekliye sevk halleri, kişinin ihtiyarında bulunmayan ayrılma sebepleri olduğu için toplu ödmeden mahrumiyeti gerektirmeyecektir.

Geçici zam, emekli maaşının, ikramiyesinin ve keseneğinin hesabında nazara alınmayacak, gelecekteki personel reformu intibaklarında müktesep hak sayılmıyacaktır.

Toplu ödemenin Hazine imkânları ile ayarlanmasını sağlamak için tarihlerin tesbiti Maliye Bakanlığınca bırakılmaktadır.

Geçici madde 1966 Genel Bütçe Kanununun 31 nci maddesinin tekrarından ibarettir.

Geçici Komisyon raporu

Millet Meclisi
Geçici Komisyonu
Esas No. : 1/250
Karar No. : 2

10 . 12 . 1966

Yüksek Başkanlığa

Komisyonumuza havale buyurulan ve 1/250 esas numarasına kayıtlı «Maaş ve ücretlere geçici zam uygulanmasına dair kanun tasarısı», 9 . 12 . 1966 tarihinde toplanarak Maliye Bakanlığı temsilcileri hazır bulunduğu halde müzakere edilmiş ve aşağıdaki değişikliklerle kabul olunmuştur.

Hükümet tasarısının tümü üzerinde müzakere açıldığında Burdur Milletvekili Faik Kirbaşı ile Kars Milletvekili C. Nuri Koç tarafından bir (genel değiştirge önergesi) verilmiş, Ordu Milletvekili Ferda Güley'in, müzakerelere bu (genel değiştirge önergesi) nin esas olması hakkındaki takririni kabul edildikten sonra tasarının unvanı «657 sayılı Devlet Memurları Kanununa ek kanun tasarısı» olarak değiştirilmiştir.

İktisadî Devlet Teşekkülleri ve mahallî idareler mensuplarının tasarı kapsamına alınmasını öngören Trabzon Milletvekili Hamdi Orhon'un önergesi reddedildikten sonra birinci maddeye bir taraftan vuzuh vermek, diğer taraftan bazı hükümlerinde değişiklik yapmak maksadına mâtuf muhtelif önergelerin kabulü ile metin aşağıdaki şekli almıştır:

«Madde 1. — 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun malî hükümlerinin uygulanacağı tarihe kadar, bu kanunun 236 nci madesi kapsamına girenlere ve genel, katma bütçeler ile bunlara bağlı döner sermayelerden ve kefalet sandıklarından maaş ve ücret alan memur ve hizmetlilere, subay, astsubaylar ve 6320 sayılı Çavuş ve uzman çavuş Kanunu ile 635 sayılı Uzman jandarma Kanununa göre ücret ve aylık alanlara, 263 sayılı Kanun gereğince zammı esas olan aylık ve ücretleri üzerinden her ay aşağıdaki oranlarda avans suretiyle ödeme yapılır.

Aylık veya ücret	Oran
1 100 — 2 000	% 10
100 — 950	% 15

Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte her ne sebeple olursa olsun görevlerinden ayrılmış bulunanlar 1 nci fıkraya göre yapılan ödemeden istifade ederler.

Sürekli görevle yabancı memleketlerde bulunan ve emsalli aylık alan memurlar ile aynı yerlerde istihdam olunan hizmetliler bu kanun hükümlerinden istifade edemezler.

Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte işten el çektilmiş, Bakanlık emrine alınmış veya kadrosunun ilgası dolayısıyla açıkta kalmış bulunanlar istihkakları miktarna göre bu madde hükümünden istifade ederler.

Avans, munhasıran esas aylık veya ücretlere uygulanır. İlk görev ve diğer namlarla verilen istihkaklara teşmil edilmez.»

Bu suretle T. B. M. M. üyelerinin (ödenek ve yollukları toplamı üzerinden) ve askerî şahısların avanstan istifade edecekleri ve avansın ek görev ve diğer namlarla ödenen istihkaklara şümüllü olmadığı hususlarına sarahat verilmiş, diğer taraftan ölüm, yaş haddi veya mâlûliyet dolayısıyla emekliye sevk halleri dışında görevlerinden ayrılmış kişilerin de vazifede buldukları süre için avanstan istifade etmeleri mümkün kılınmıştır.

Genel değiştirge önergesinde 2 nci madde olarak yer alan «1 nci madde gereğince avans olarak ödenecek olan miktarlar, Genel muhasebe Kanununun avansa mütaallik hükümlerine tabi değildir.» şeklindeki metin, tasarının 2 nci maddesi olarak aynen kabul edilmiştir.

Genel değiştirge önergesinde 3 ncu maddeyi teşkil eden metin, Ankara Milletvekili Turgut Toker'in tasvip gören önergesi ile ve tasarının 3 ncu maddesi olarak aşağıdaki şekilde kabul edilmiştir:

«Bu ödemeler hakkında 484 sayılı Kanunun geçici ikinci maddesi hükümleri uygulanır ve her aya ait ödemenin vergisi ayrı olarak hesaplanır.»

Tasarının 3 ncu ve genel değiştirge önergesinin 4 ncu maddeleri Rize Milletvekili İsmail Sarıgöz'ün kabul edilen önergesi üzerine aşağıdaki şekli almıştır :

«Bu kanuna göre yapılacak avans ödemelerinden 5434 sayılı Kanun gereğince emekli keseneği kesilmez ve 223 sayılı Kanun gereğince tasarruf bonusu tevkifatı yapılmaz. Avans 5434 sayılı Kanun ile Devlet Memurları Kanununun tatbikatında müktesep hak sayılmaz.»

Genel değiştirge önergesinin 5 nci maddesi, verilen önergeler üzerine cereyan eden müzakerelerden sonra şu şekilde kabul edilmiştir.

Madde 5. — 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun malî hükümleri uygulanıncaya kadar, bu kanun gereğince verilecek avanslar saymanlıklara bütçeye gider yazılmak suretiyle ödeneğine mahsubedilir. Avansın ödeme ve mahsup şekli Bakanlar Kurulunca tâyin ve tesbit olunur.

1966 malî yılından müterakim avansın ödeme şekli ve zamanı Bakanlar Kurulunca ayrıca kararlaştırılır.

şu kadar ki, müterakim avansların en geç 1 Haziran 1967 tarihine kadar ödenmiş olması şarttır.

Hükümet tasarısındaki geçici 1 nci madde nazara alınmamış ve genel değiştirge önergesinin 6 ve 7 nci maddelerini teşkil eden yürürlük ve yürütme hükümleri, redaksiyon değişiklikleri ile aynen kabul edilmiştir :

Öncelik ve ivedilikle görüşülmesi dileği ile Genel Kurulun tasviplerine arz edilmek üzere Yüksek Başaknlığa sunulur.

Başkan Kütahya <i>M. Erez</i>	Başkanvekili Ordu Söz hakkım saklıdır <i>F. Güley</i>	Sözcü Burdur <i>F. Kırbaslı</i>	Kâtip Kars <i>M. N. Koç</i>
Ankara <i>H. T. Toker</i>	İzmir <i>M. A. Aytas</i>	Rize Muhalifim Söz hakkım mahfuzdur <i>İ. Sarıgöz</i>	Samsun Söz hakkım mahfuzdur <i>S. Kılıç</i>
	Sivas M. K. Palaoğlu İmzada bulunamadı	Trabzon Söz hakkım mahfuzdur <i>H. Orhon</i>	

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Maaş ve ücretlere geçici zam uygulanmasına dair kanun tasarısı

MADDE 1. — a) 7244 sayılı Kanunun 1 nci ve 5 nci maddelerinde yazılı derece tutarlarına;

b) 6320 sayılı Çavuş ve uzman çavuş Kanunu ile 635 sayılı Uzman jandarma Kanununa göre verilen ücret ve aylıklara,

Aşağıdaki oranlarda «geçici zam» uygulanır:

Aylık veya ücret tutarları	Oran
1 100 — 2 000	% 10
100 — 950	% 15

Geçici zam, 24 . 2 . 1961 tarihli ve 263 sayılı Kanunun 1 nci maddesindeki esaslara göre hesabedilir.

MADDE 2. — Geçici zamdan, genel ve katma bütçelerden, bunlara bağlı döner sermaye ve kefalet sandıklarından maaş ve ücret alanlar faydalanırlar.

Bu kanunun yayımlandığı tarihe kadar, ölüm ve yaş haddi dolayısıyla emekliye sevk halleri dışındaki sebeplerle görevlerinden ayrılmış olanlara toplu ödeme yapılmaz.

Aynı tarihte, işten el çektirilmiş, Bakanlık emrine alınmış bulunan kadrosunun ilgası dola-

GEÇİCİ KOMİSYONUN DEĞİŞTİRİŞİ

657 sayılı Devlet Memurları Kanununa ek kanun tasarısı

MADDE 1. — 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun malî hükümlerinin uygulanacağı tarihe kadar, bu kanunun 236 nci maddesi kapsamına girenlere ve genel, katma bütçeler ile bunlara bağlı döner sermayelerden ve kefalet sandıklarından maaş ve ücret alan memur ve hizmetlilere, subay, astsubaylar ve 6320 sayılı çavuş ve uzman çavuş Kanunu ile 635 sayılı Uzman Jandarma Kanununa göre ücret ve aylık alanlara, 263 sayılı Kanun gereğince zamma esas olan aylık ve ücretleri üzerinden her ay aşağıdaki oranlarda avans suretiyle ödeme yapılır.

Aylık veya ücret	Oran
1 100 — 2 000	% 10
100 — 950	% 15

Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte her ne sebeple olursa olsun görevlerinden ayrılmış bulunanlar 1 nci fıkraya göre yapılan ödemededen istifade ederler.

Sürekli görevle yabancı memleketlerde bulunan ve emsalli aylık alan memurlar ile aynı yerlerde istihdam olunan hizmetliler bu kanun hükümlerinden istifade edemezler.

Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte işten el çektirilmiş, Bakanlık emrine alınmış veya kadrosunun ilgası dolayısıyla açıkta kalmış bulunanlar istihkakları miktarına göre bu madde hükmünden istifade ederler.

Avans, munhasıran esas aylık veya ücretlere uygulanır. Ek görev ve diğer namlarla verilen istihkaklara teşmil edilmez.

Hükümetin Teklifi

yısıyle açıkta bulunanların istihkaklarının ödenmesinde zamlı tutarlar esastır.

MADDE 3. — Geçici zam, emeklilik tatbikatında ve Devlet Personel reformu uygulamasında müktesep hak sayılmaz.

MADDE 4. — Toplu ödemenin yapılacağı tarihler, Maliye Bakanlığınca tesbit edilir.

GEÇİCİ MADDE 1. — Genel Kadro Kanunu yürürlüğe girinceye kadar, 657 sayılı Kanunun 237 nci maddesi ile 238 nci maddesinin dördüncü fıkrasındaki (kanunun diğer maddeleri, kanunun yürürlüğe girdiği tarihi izliyen malî yıl başından itibaren yürürlüğe girer.) hükmü uygulanmaz.

MADDE 5. — Bu kanun 1 Mart 1966 tarihinden geçerli olmak üzere yayımlandığı tarihi takibeden ay başında yürürlüğe girer.

Geçici Komisyonun Değiştirışı

MADDE 2. — 1 nci madde gereğince avans olarak ödenecek olan miktarlar Genel Muhasebe Kanununun avansa mütaallik hükümlerine tabi değildir.

MADDE 3. — Bu ödemeler hakkında 484 sayılı Kanunun geçici 2 nci maddesi hükümleri uygulanır ve her aya ait ödemenin vergisi ayrı olarak hesaplanır.

MADDE 4. — Bu kanuna göre yapılacak avans ödemelerinden 5434 sayılı Kanun gereğince emekli keseneği kesilmez ve 223 sayılı Kanun gereğince tasarruf bonusu tevkifatı yapılmaz. Avans 5434 sayılı Kanun ile Devlet Memurları Kanununun tatbikatında müktesep hak sayılmaz.

MADDE 5. — 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun malî hükümleri uygulanmaya kadar, bu kanun gereğince verilecek avanslar saymanlıklarca bütçeye gider yazılmak suretiyle ödeneğine mahsubedilir. Avansın ödeme ve mahsup şekli Bakanlar Kurulunca tâyin ve tesbit olunur.

1966 malî yılından müterakim avansın ödeme şekli ve zamanı Bakanlar Kurulunca ayrıca kararlaştırılır.

Şu kadar ki, müterakim avansların en geç 1 Haziran 1967 tarihine kadar ödenmiş olması şarttır.

MADDE 6. — Bu kanun 1.3.1966 tarihinden muteber olmak üzere yayımlandığı tarihi takibeden aybaşında yürürlüğe girer.

Hükümetin Teklifi

MADDE 6. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

19 . 7 . 1966

Başbakan <i>S. Demirel</i>	Devlet Bakanı <i>C. Bilgehan</i>
Devlet Bakanı <i>R. Sezgin</i>	Devlet Bakanı <i>K. Ocak</i>
Devlet Bakanı <i>A. F. Alişan</i>	Adalet Bakanı <i>H. Dinçer</i>
Millî Savunma Bakanı <i>A. Topaloğlu</i>	İçişleri Bakanı <i>F. Sükan</i>
Dışişleri Bakanı <i>İ. S. Çağlayangil</i>	Maliye Bakanı <i>İ. Gürsan</i>
Millî Eğitim Bakanı <i>O. Dengiz</i>	Bayındırlık Bakanı <i>E. Erdinç</i>
Ticaret Bakanı <i>M. Zeren</i>	Sağ. ve Sos. Y. Bakanı <i>E. Somunoğlu</i>
Güm. ve Tekel Bakanı <i>İ. Tekin</i>	Tarım Bakanı <i>B. Dağdaş</i>
Ulaştırma Bakanı <i>S. Öztürk</i>	Çalışma Bakanı <i>A. N. Erdem</i>
Sanayi Bakanı <i>M. Turgut</i>	En. ve Ta. Kay. Bakanı <i>İ. Deriner</i>
Turizm ve Ta. Bakanı <i>N. Kürşad</i>	İmar ve İskân Bakanı <i>H. Menteseoğlu</i>
Köy İşleri Bakanı <i>S. O. Avcı</i>	

Geçici Komisyonun Değiştirisi

MADDE 7. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

